

LAKIALOITE 7/2001 vp

Laki kalastuslain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan, että kalastuslain (286/1982) 11 §:n 2 momentin edellytyksiä vesialueen rauhoittamisesta viehekalastukselta muutetaan ja että kalastusalueet tekevät rauhoitus päätöksen. Edellytyksiä vesialueen rauhoittami-

seksi viehekalastukselta on muutettava, jotta eduskunnan tahto, jonka mukaan rauhoittamisen on edistettävä vapaan viehekalastuksen kielteisten vaikutusten lievittämistä, todella toteutuisi.

PERUSTELUT

Läänikohtaisella viehekalastuskortilla ja muilla muutoksilla, jotka tehtiin kalastuslakiin laki aloitteen perusteella vuonna 1996, on ollut monia kielteisiä vaikutuksia. Vesienomistajat valittavat viehekalastuksen aiheuttamia häiriöitä. Kalastuksen hoitoon tarkoitetut varat ovat pienentyneet voimakkaasti sitten lain voimaantulon. Vertailu kalastuskuntien vuonna 1996 myymistä viehekalastusluvista saaduista tuloista ja vastaavista tuloista vuonna 1997 yhdistettynä kalastuskuntien vesienomistusosuuteen viehekalastusvaroista osoittaa, että vesienomistajat ovat uudistuksen suuria menettäjiä. Ruotsissa on valtiopäivien aloitteesta käynnistetty selvitys, jonka tehtävänä on vapaan viehekalastuksen uudelleenarviointi. Tätä perustellaan mm. sillä, että kalat eivät ole ehtymätön luonnonvara ja että vapaa viehekalastus on muodostunut esteeksi elinvoimaisen kalastusmatkailun kehittämiseksi saaristossa. Suomessa pitäisi tehdä vastaava uudelleenarviointi. Tässä lakialoitteessa puutu-

taan ainoastaan kysymykseen alueiden rauhoittamisesta kalastuslain 8 §:ssä tarkoitetulta viehekalastukselta.

Kalastuslakia muutettaessa vuonna 1996 asetettiin suuria toiveita sen 11 §:ään, joka koskee alueiden rauhoittamista viehekalastukselta. Tässä nähtiin mahdollisuus lieventää ongelmia, joita vapaampi viehekalastus aiheuttaisi. Tämän pykälän malli tuli kalastuslain muutosehdotuksesta, jonka maa- ja metsätalousministeriö oli laatinut, mutta jota ei annettu koskaan eduskunnalle. Kyseisen ehdotuksen mukaan viehekalastuskortit olisivat olleet kalastusaluekohtaisia ja kalastusalue olisi voinut rauhoittaa 25 prosenttia vesialueestaan viehekalastukselta. Nykyinen 11 §:n säännös syntyi eduskuntakäsittelyssä, ja koska käsittelyn pohjana ollut lakialoite ei sisältänyt ehdotusta tämän pykälän muuttamisesta, ei ole perustelutekstejä, jotka antaisivat ohjeita sen tulkinnasta. Pykälää tulkitaan ensisijaisesti TE-keskusten kalatalousyksiköissä. Kalastushallin-

to on laatinut tiettyjä yhteisiä linjauksia tulkinnalle 26.3.1997 pitämässään kokouksessaan. Nyt pykälässä asetettujen edellytysten tulkinta on osoittautunut hyvin ankaraksi. Rauhoitetut alueet eivät pääse edes lähelle eduskunnan rajaksi asettamaa 25 prosenttia. Kesällä 2000 koko Uudenmaan TE-keskuksen alueella oli ainoastaan 3 486 hehtaarin vesialue rauhoitettu viehekalastukselta kalastuslain 11 §:n nojalla. Useimmat kieltoalueet ovat pienempiä kuin 20 hehtaaria. Useimpien rahoitushakemusten hylkääminen puhuu myös selvää kieltä. Tässä on lisäksi otettava huomioon, että monet vesienomistajat jättivät turhautuneina rauhoituksen hakematta, kun kova tulkintalinja vahvistettiin, vaikka he katsoivatkin rauhoitukseen olevan aihetta. Edellä kuvattua taustaa vasten ei ole minkäänlaista epäilyä siitä, että kalastuslain 11 §:n saama tulkinta ei vastaa lainsäätäjän pykälälle tarkoittamaa sisältöä. Tämän vuoksi pykälää on muutettava.

Kun lakia muutettiin vuonna 1996, rauhoituksesta päättäminen annettiin maaseutuelinkeinopiirien tehtäväksi. Nykyisin TE-keskusten kalatalousyksiköt tekevät rauhoituspäätöksen. Ehdotuksen mukaan kalastusalueet tekisivät tämän päätöksen. Niillä on paras tieto alueellaan vallitsevista oloista. Kalastusalueiden mahdollisuus päätöksentekoon tässä asiassa vahvistaisi niiden toimintaa lain 1 §:ssä säädettyjen tavoitteiden puolesta: vesialueiden mahdollisimman suuri tuottavuus, kalakannan järkiperäinen hyväksikäyttö sekä kalakannan hoidosta ja lisäämisestä huolehtiminen. Tällä tavalla parannettaisiin myös mahdollisuuksia toteuttaa eduskunnan tahtoa viehekalastuksen vahingollisten vaikutusten vähentämisestä.

Ensimmäisenä rauhoitusperusteena on tavanomaista tehokkaamman kalakannan hoidon turvaaminen. Tulkintaohjeen mukaan kyseessä tulee olla jatkuvaa ja vallitsevaa käytäntöä huomattavasti tehokkaampi hoitotoiminta yleensä selvästi rajatulla vesialueella, jossa samanaikaisesti toteutetaan kalastuksen järjestämistoimenpiteitä tavoitteena esim. kaupallisen tai muun taloudellisen toiminnan mahdollistaminen. Kun otetaan huomioon se, miten kalastuksenhoitova-

rat ovat vähentyneet vuonna 1996 tehdyn lainmuutoksen seurauksena ja miten vapaampi viehekalastus sinänsä on vähentänyt kalastuksen hoidon kannustimia, tämän edellytyksen kynnystä on syytä alentaa huomattavasti. Aloitteessa ehdotetaan, että vesialue voitaisiin rauhoittaa 8 §:ssä tarkoitetulta viehekalastukselta siellä, missä tämä on tarpeen kalakannan hoidon tulosten turvaamiseksi. Edellytyksenä ei enää olisi, että toimenpide olisi jatkuva ja normaalia hoitotoimintaa tehokkaampi. Näin ollen rauhoitus voisi tulla kyseeseen normaalissa kalastuksen hoidossa edellyttäen, että rauhoitus on tarpeen tulosten turvaamiseksi.

Toisena edellytyksenä on petokalojen tärkeiden kutualueiden suojeleminen. Tulkintaohjeiden mukaan kyse tulee olla vesialueista, jonne petokalat kerääntyvät kutemaan tai vaeltavat laajoilta alueilta ja joilla on merkitystä kyseisten kantojen säilymiselle. Lisäksi edellytetään, että lähistöllä on vähän merkittäviä kutualueita. Tämän tulkinnan mukaan hauen kutualueiden suojeleminen on lähes mahdotonta, koska hauki ei vaella pitkiä matkoja kutupaikkaansa. Ei edes vanhoja kutualueita, joiden arvo on ollut tiedossa vuosikymmeniä, ole pystytty rauhoittamaan tulkintaohjeen ankaruuden vuoksi. Tätä edellytystä on väljennettävä siten, että alueita voidaan rauhoittaa myös muita kuin vaelluskaloja varten. Tämän vuoksi ehdotetaan, että sana "tärkeiden" poistetaan. Tällöin tunnettuja kutupaikkoja voidaan rauhoittaa, vaikka kyse ei olisikaan vaelluskalojen kutupakoista ja vaikka lähistöllä sattuisikin olemaan muita kutupaikkoja. Kutualueiden rauhoittaminen on äärimmäisen tärkeää, kun otetaan huomioon kutualueiden rehevöitymisen ja liettymisen vaikutus kalakannalle. Liettymistä edistää entisestään lisääntynyt liikkuminen moottoriveneillä varsinkin matalissa merenlahdissa.

Kolmantena edellytyksenä on liiallisen häirinnän estäminen. Tässä tulkintaohjeet ovat hyvin ankaria. Edellytyksenä on, että häirintä on jatkuvaa ja kohtuutonta ja että se aiheutuu viehekalastajien hyvin suuresta määrästä. Lisäksi häirinnän on oltava välitöntä ja toteen näytettävissä eli siitä on oltava dokumentoitua näyttöä. Käy-

tännössä kyse voi olla poikkeuksellisen suosituista viehekalastusalueista suurien kaupunkien läheisyydessä. Viehekalastuksen harjoittamisen on oltava mahdollista ilman häiriöiden aiheuttamista. Tämän vuoksi ehdotetaan, että sana "liiallisen" poistetaan. Tällöin alueiden rauhoittaminen olisi mahdollista, vaikka häirintää ei olisi-kaan tapahtunut jatkuvasti ja kyseessä olisi ollut yksi ainoa viehekalastaja, jos häirinnän toistumisen mahdollisuus olisi ilmeinen.

Neljäntenä edellytyksenä on merilintujen pesimisen turvaaminen pesimäaikana. Viehekalastus ei ainoastaan häiritse merilintuja vaan myös merilintujen pesintää. Tämän vuoksi ehdotetaan, että rauhoitus voisi tapahtua myös merilintujen pesinnän turvaamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

kalastuslain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/1982) 11 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1045/1996, seuraavasti:

11 §

Vesialueella, jolla kalakannan hoidon tulosten turvaaminen, petokalojen kutualueiden suojeleminen tai häirinnän estäminen taikka merilintujen pesimisen turvaaminen pesimäaikana sitä edellyttää, kalastusalueen on kiellettävä 8 §:ssä tarkoitettu viehekalastus. Kielto annetaan vesialueen omistajan tai vuokramiehen, am-

mattikalastajan, alueellisen ympäristökeskuksen tai sen, jonka etua asia koskee, hakemukselta taikka kalastusalueen omasta aloitteesta, ja kielletty alue voi olla kokonaisuudessaan enintään 25 prosenttia kalastusalueen vesipinta-alasta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta .

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 2001

Henrik Lax /r
Margareta Pietikäinen /r
Ola Rosendahl /r
Christina Gestrin /r
Pehr Löf /r

Håkan Nordman /r
Gunnar Jansson /r
Ulla-Maj Wideroos /r
Nils-Anders Granvik /r